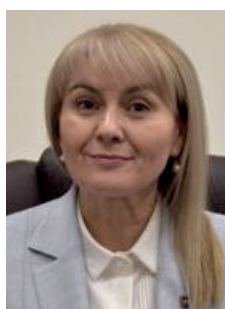

CZU: 343.712

DOI: <https://doi.org/10.67457/lv26.1.14>

Eduard CALMAȚUI¹
ed.calmatui@gmail.com

Elena ROȘIOR²
e.rosior@csp.md

ANALIZA MATERIALELOR ȘTIINȚIFICE PRIVIND RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU PROXENETISM, PUBLICATE ÎN R. MOLDOVA

Abstract: Articolul examinează principalele opinii exprimate în doctrina autohtonă referitoare la infracțiunea de proxenetism, din perspectiva dreptului penal material. Studiul examinează evoluția abordărilor doctrinare și identifică punctele de convergență și divergență cu privire la interpretarea elementelor constitutive ale infracțiunii. Sunt analizate diferitele interpretări privind obiectul juridic special al proxenetismului, precum și aspecte ce țin de configurarea laturii obiective și laturii subiective. Un rezultat relevant al studiului constă în constatarea lipsei unui consens doctrinar cu privire la identificarea victimei infracțiunii. Astfel, o parte a autorilor consideră că victimă a proxenetismului poate fi considerată orice persoană, de sex feminin sau masculin, în timp ce alți autori sunt de părere că, în cazul proxenetismului, de regulă, persoana care se prostituează nu este victimă.

Demersul are un caracter preponderent teoretic, bazat pe analiza critică a opiniilor doctrinare. Scopul studiului constă în contribuirea la consolidarea unei abordări unitare și coerente în interpretarea și aplicarea prevederilor art.220 din Codul penal al Republicii Moldova, în vederea asigurării unei practici judiciare uniforme. În urma analizei lucrărilor științifice ale doctrinarilor din

¹ Doctorand, Școala Doctorală Științe Juridice și Economice, Universitatea de Stat din Moldova (ROR: <https://ror.org/0475kvb92>), e-mail: rector@usm.md; e-mail: ed.calmatui@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4926-0084>

² Membru al Consiliului Superior al Procurorilor, procuror detașat; e-mail: e.rosior@csp.md, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-3016-8785>

Republica Moldova, am constatat că deși există o serie de studii importante dedicate infracțiunii de proxenetism, nivelul de elaborare a concepției științifice privind răspunderea penală pentru proxenetism nu poate fi recunoscut ca unul avansat. O asemenea fundamentare ar permite sistematizarea pozițiilor doctrinare și uniformizarea practicii de aplicare a normei penale, prin stabilirea unor repere interpretative clare și coerente. Prin urmare, considerăm că se impune completarea cadrului științific existent prin elaborarea unei baze teoretice complexe, care să fundamenteze și să clarifice interpretarea dispozițiilor art.220 Cod penal al Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: doctrină, controverse, interpretare, infracțiune, proxenetism, răspundere penală, prostituție.

ANALYSIS OF SCIENTIFIC MATERIALS ON CRIMINAL LIABILITY FOR PIMPING PUBLISHED IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Abstract: *The article examines the main opinions expressed in domestic legal doctrine regarding the offense of pimping from the perspective of substantive criminal law. The study analyzes the evolution of doctrinal approaches and identifies points of convergence and divergence in the interpretation of the constituent elements of the offense. Different interpretations concerning the specific legal object of pimping are examined, as well as issues related to the configuration of the objective and subjective elements of the offense. A relevant finding of the study is the lack of doctrinal consensus regarding the identification of the victim of the offense. Thus, some authors consider that the victim of pimping may be any person, female or male, while other authors argue that, in the case of pimping, the person who engages in prostitution is generally not regarded as a victim.*

The research is predominantly theoretical in nature and is based on a critical analysis of doctrinal opinions. The aim of the study is to contribute to the consolidation of a coherent and unified approach in the interpretation and application of the provisions of Article 220 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, in order to ensure uniform judicial practice. Following the analysis of the scholarly works of doctrinal authors from the Republic of Moldova, it was found that although there are several important studies dedicated to the offense of pimping, the level of development of the scientific concept concerning criminal liability for pimping cannot yet be considered advanced. Such a foundation would allow the systematization of doctrinal positions and the harmonization of the practice of applying the criminal norm by establishing clear and coherent interpretative benchmarks. Therefore, we consider it necessary to supplement the existing scientific framework through the development of a comprehensive theoretical basis that would substantiate and clarify the interpretation of the provisions of Article 220 of the Criminal Code of the Republic of Moldova.

Keywords: doctrine, controversies, interpretation, offense, pimping, criminal liability, prostitution.

1. INTRODUCERE.

În literatura de specialitate autohtonă, mai mulți autori au analizat, în lucrările lor, diferite aspecte legate de proxenetism și prostituție. Diversitatea opiniilor doctrinare evidențiază existența unui dezacord științific, în special în ceea ce privește obiectul juridic al infracțiunii, determinarea calității de victimă a proxenetismului, delimitarea sferei de incriminare și interpretarea modalităților normative a faptei prejudiciabile. Totodată, evoluția cadrului normativ în materie impune reconsiderarea unor exegeze și soluții teoretice formulate anterior. În aceste condiții, pare a fi oportună o reevaluare sistematică a cadrului doctrinar existent, prin prisma noilor realități legislative și jurisprudențiale. Așadar, prezentul articol își propune să examineze principalele opinii exprimate în doctrina națională cu privire la infracțiunea de proxenetism și să formuleze concluzii referitoare la nivelul de elaborare a concepției științifice privind răspunderea penală pentru

proxenetism. Ipoteza cercetării rezidă în ideea că o evaluare a opiniilor doctrinare privind răspunderea penală pentru proxenetism poate contribui la clarificarea cadrului conceptual aferent infracțiunii de proxenetism.

2. METODE ȘI MATERIALE APLICATE.

Studiul are un caracter preponderent teoretic, fiind fundamentat pe analiza opiniilor exprimate în literatura de specialitate autohtonă referitoare la infracțiunea prevăzută la art. 220 CP RM. În procesul cercetării au fost utilizate metoda analizei și sintezei, metoda comparativă pentru evidențierea divergențelor doctrinare, metoda istorică la examinarea evoluției concepțiilor teoretice și metoda exegetică, aplicată la interpretarea argumentelor formulate de autori. Materialul cercetării îl constituie lucrările doctrinare relevante, analizate prin raportare directă la problematica interpretării infracțiunii de proxenetism.

Lista abrevierilor

Art. – articolul

alin. – alineatul

CP RM – Codul penal al Republicii Moldova

CC RM – Codul Contravențional al Republicii Moldova

lit. – litera

n.a. – nota autorului

ș.a. – și altele

Vol. – Volumul

3. DISCUȚII ȘI REZULTATE OBȚINUTE.

Pentru a realiza o examinare cât mai riguroasă, vom organiza materialele științifice în funcție de momentul publicării și problemele abordate. Respectând consecutivitatea cronologică a ieșirii de sub tipar a lucrărilor științifice utilizate în contextul acestei investigații, *ab initio* vom examina lucrarea publicată de S. Brînza, X. Ulianovschi, V. Stati ș.a. în 2005¹. În acest material științific, găsim una dintre primele caracteristici juridico-penale ale elementelor componenței de infracțiune prevăzute la art.220 CP RM. În lucrare se regăsește interpretarea tranșantă a unor noțiuni, cum ar fi cea de „prostituție”, în sensul de practicarea contra plată a raporturilor sexuale întâmplătoare extraconjugale, care nu se întemeiază pe o simpatie și atracție personală². Această noțiune, deși a evidențiat particularitățile prostituției și constituie un reper teoretic important, a căpătat ulterior o interpretare legală în sensul art.89 Cod Contravențional al RM³. De asemenea, autorii formulează definițiile următoarelor noțiuni⁴: „îndemn la prostituție” – stimularea interesului unei alte persoane pentru ca aceasta să practice prostituția (de exemplu, prin promisiunea unei vieți ușoare, fără muncă, cu distracții); „determinarea la prostituție” – întreprinderea unor eforturi de natură a influența o persoană să practice prostituția; „înlesnirea practicării prostituției” – ajutorul dat unei persoane să practice prostituția (de exemplu, punerea la dispoziție a unei locuințe, finanțarea organizării unei case unde se va practica

¹ Brînza S. și alții. Drept penal. Partea Specială. Vol. II. Chișinău: Ed. Cartier, 2005. 804 p.

² Ibidem, p.376.

³ Noțiunea de practicare a prostituției a fost introdusă în Codul Contravențional al RM prin Legea nr.220 din 08.11.2018. În: Monitorul Oficial, 12.12.2018, nr. 462-466.

⁴ Brînza S. și alții, Op. Cit, p.376-377.

prostituția etc.); „tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o altă persoană” – obținerea de foloase patrimoniale de orice fel (bunuri, drepturi patrimoniale, avantaje patrimoniale etc.) din practicarea prostituției de către o persoană, alta decât făptuitorul. Aceste aserțiuni stau, deopotrivă, la baza demersului nostru argumentativ. În 2005, anul în care a fost publicată această lucrare, la lit.a) alin. (2) art.220 era prevăzută circumstanța agravantă – *săvârșită față de un minor*, pe care autorii o evidențiază, reliefând, astfel, relevanța calității victimei în procesul de calificare juridică. Analiza acestei reglementări anterioare constituie un reper esențial pentru înțelegerea evoluției cadrului normativ.

În continuare, vom cerceta segmentul dedicat analizei infracțiunii prevăzute la art.220 CP RM din lucrarea științifică a cărei autori sunt A. Barbăneagră, V. Berliba, Gh. Alecu și alții, apărută în anul 2009⁵. Mai exact, comentariul art.220 este realizat de către V. Berliba. Autorul caracterizează elementele constitutive ale proxenetismului. În calitate de obiect nemijlocit principal (a se citi – special – *n.a.*) al infracțiunii de proxenetism, se identifică relațiile sociale privind conviețuirea socială, bunele moravuri, a căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de obținerea mijloacelor de existență în condiții de respect pentru normele morale și de asigurare a demnității persoanei împotriva transformării acestora în sursă de venit și de proliferare a parazitismului în sfera relațiilor sociale⁶. În ce ne privește, nu suntem pe aceeași poziție. Or, în viziunea noastră relațiile sociale cu privire la sănătatea publică și conviețuirea socială formează obiectul juridic generic al infracțiunii de proxenetism, drept urmare nu putem pune semnul egalității între obiectul juridic generic (care este mai larg) și obiectul juridic special, care derivă din obiectul juridic generic. În aceeași lucrare, V. Berliba explică tranșant înțelesul noțiunilor de îndemn la prostituție, determinare la prostituție, înlesnire a practicării prostituției și de tragere de foloase de pe urma practicării prostituției. Se subliniază, pe bună dreptate, că infracțiunea de proxenetism este o infracțiune formală. Meritorie este și teza, potrivit căreia latura subiectivă a infracțiunii se exprimă prin intenție directă.

În fine, V. Berliba evidențiază și circumstanțele agravante ale infracțiunii prevăzută la art.220 CP RM în redacția legii penale de până în anul 2008 (ultima modificare a fost operată prin Legea nr.277-XVI din 18.12.2008, în vigoare din 24.05.2009). Prin urmare, abordările cu privire „săvârșirea proxenetismului cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării ei față de persoana care practică prostituția sau față de rudele sau apropiații acesteia” prezintă relevanță doar din perspectivă istorică.

Următoarea publicație științifică în materie, supusă analizei, datează din anul 2010⁷, ai cărei autori sunt L.G. Gîrla și Iu. M. Tabarcea. Pentru studiul de față, interes prezintă partea din lucrare dedicată infracțiunii prevăzute la art.220 CP RM. Și în această publicație sunt caracterizate elementele componenței de infracțiune. Se arată, că obiectul juridic special al infracțiunii de proxenetism îl formează bazele conviețuirii sociale și moralitatea publică⁸. Așa cum am evidențiat deja, în viziunea noastră, relațiile sociale cu privi-

⁵ Barbăneagră A. și alții. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu (Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale). Chișinău: Ed. Sarmis, 2009. 860 p.

⁶ Ibidem, p.459-460.

⁷ Гырла Л.Г. и Табарча Ю.М. Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная, том I. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 712 p.

⁸ Ibidem, p.506.

re la conviețuirea socială s-ar potrivi mai degrabă pentru obiectul juridic generic (sau, mai exact, de subgrup) al infracțiunii de proxenetism. Or, obiectul juridic generic și cel special nu poate fi unul și același. În continuarea demersului științific, aceeași doctrină evidențiază că victima proxenetismului este recunoscută persoana care prestează servicii sexuale contra plată, indiferent de sex⁹. Clarificatoare în acest sens sunt și abordările cu privire la forma de vinovăție care caracterizează latura subiectivă, și anume intenția directă. De asemenea, autorii evidențiază justificat faptul că subiect al infracțiunii de proxenetism este persoana fizică care a împlinit vârsta de 16 ani.

În continuare, vom examina lucrarea publicată de Gh. Gladchi și I. Oancea în anul 2010¹⁰. În articolul dat, autorii analizează diverse modele de incriminare a proxenetismului. În particular, studiul comparativ vizează legislația Azerbaidjanului, Kazahstanului, Kârgâzstanului, Turkmenistanului, Tadjikistanului, Uzbekistanului, Armeniei, Republicii Belarus, Federației Ruse, Georgiei, Armeniei, Estoniei, Letoniei, României, Ucrainei, Austriei, Belgiei, Cehiei, Danemarcei, Letoniei, Elveției. Studiul este axat prioritar pe o analiză generală, nefiind pertractate tranșant diferențele și asemănările ce derivă din particularitățile elementelor componentelor de infracțiune. Prin investigarea prostituției și a proxenetismului în legislația penală a altor state, autorii au stabilit, printre altele, că¹¹: 1) proxenetismul, ca componentă de infracțiune, este prevăzut în codurile penale ale Turkmenistanului, Ucrainei, Tadjikistanului, României, Estoniei, Letoniei. Codurile penale ale altor țări (al Republicii Belarus, al Federației Ruse) atribuie acțiunile de proxenetism la componentele de infracțiune denumite „Folosirea activității de practicare a prostituției sau crearea condițiilor pentru practicarea prostituției” și „Organizarea practicării prostituției”; 2) deși legislațiile penale ale țărilor membre ale Comunității Statelor Independente conțin norme care prevăd răspunderea penală pentru „Antrenarea unei persoane în practicarea prostituției” și „Înființarea și întreținerea speluncilor pentru practicarea prostituției”, conținutul dispozițiilor acestor norme, precum și sancțiunea diferă în codurile penale ale țărilor CSI; 3) în legislațiile penale ale unor state membre ale Uniunii Europene, de regulă, sunt incriminate acțiunile care sunt îndreptate spre favorizarea practicării prostituției: întreținerea unei case pentru desfrâu sau prostituție; înstrăinarea, acordarea în chirie sau punerea la dispoziție pentru practicarea prostituției a unei camere sau încăperi în scopul obținerii unui venit; tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o altă persoană; facilitarea practicării prostituției sau profitarea de pe urma practicării prostituției unei alte persoane; gestionarea unei case de toleranță etc.

Nu poate fi trecută cu vederea nici propunerea de *lege ferenda* pe care o înaintează autorii, și anume completarea alin. (2) art.220 din Codul penal al Republicii Moldova, după cum urmează: „profitând de starea de dependență a persoanei ce practică prostituția sau săvârșite asupra unui minor, sau săvârșite asupra unui minor de către părinți, pedagog sau de către o altă persoană responsabilă de educația minorului”¹². În fine, apreciem că utilitatea acestei analize comparative nu poate fi contestată, având în vedere multitudinea normelor străine examinate, care pot constitui un reper important pentru orice cercetare științifică.

⁹ Ibidem, p.506.

¹⁰ Gladchi Gh., Oancea I. Răspunderea pentru prostituție și proxenetism în legislația țărilor străine. În: Revista Națională de Drept, 2010, nr.5-6, pp.56-61.

¹¹ Ibidem, p.60-61.

¹² Ibidem, p.61.

O altă publicație care trebuie luată în vizor este cea a autorilor S. Brînză și V. Stati din 2011¹³. În special, prezintă interes compartimentul din lucrare dedicat relevării aspectelor juridico-penale ale infracțiunii de proxenetism. Este important de subliniat că lucrarea de față nu se limitează la exprimarea unor viziuni personale, ci include soluționarea unor chestiuni controversate din domeniul cercetării științifice și practicii judiciare. *Ab initio*, autorii realizează o incursiune în materie privind oportunitatea incriminării proxenetismului. Se evidențiază că obiectul juridic special al infracțiunii de proxenetism îl formează relațiile sociale cu privirea la moralitatea și neaservirea raporturilor sexuale¹⁴. Din această perspectivă, obiectul juridic generic îl formează relațiile sociale cu privire la sănătatea publică și conviețuirea socială. Drept urmare, se observă un coraport justificat de parte-întreg între obiectul juridic special și cel generic al infracțiunii de proxenetism. S. Brînză și V. Stati indică că victima infracțiunii de proxenetism poate fi oricare persoană, de sex feminin sau masculin. În același timp, vârsta victimei, precum și alte particularități ale acesteia nu au importanță la calificare, însă pot fi luate în considerare la individualizarea pedepsei¹⁵.

Lucrarea conține și elemente de delimitare a proxenetismului de infracțiunile similare (cele prevăzute la art.165 și 206 CP RM), cum ar fi prezența sau lipsa consimțământului victimei de a se prostitua, scopul infracțiunilor, modalitățile de realizare a laturii obiective (determinare/constrângere) etc. Consemnabilă este următoarea precizare: „la proxenetism, victima își dă acordul în mod nealterat, voința sa de a se prostitua aparținându-i în totalitate, în mod liber. În cazul proxenetismului, victima își dă acceptul, consimte nestingerit (și întotdeauna în înțelegere cu făptuitorul) în vederea practicării prostituției, în scopul obținerii de avantaje reciproce”¹⁶. În mod distinct, evidențiază autorii, că în cazul traficului de ființe umane se atestă o viciere a consimțământului și, uneori, chiar lipsa consimțământului victimei.

Importanță practică prezintă următoarele aserțiuni: 1) „nu este posibil concursul ideal dintre determinarea la prostituție și constrângerea la prostituție: în cazul constrângerii la prostituție, victima nu poate să-și dirijeze acțiunile, fiind nevoită să urmeze voința făptuitorului; în cazul determinării la prostituție, victima are o altă alternativă, având de ales între a urma voința făptuitorului și a nu se conforma acesteia”¹⁷; 2) „prin comiterea infracțiunii de proxenetism, făptuitorul trage foloase de pe urma practicării prostituției de către victimă. Totuși, victima își însușește o parte substanțială din beneficii. În contrast, în cazul traficului de ființe umane/traficului de copii, întreaga activitate are loc în scopul exclusiv de exploatare a victimei”¹⁸. Se relevă că latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.220 CP RM constă în fapta prejudiciabilă care se exprimă în acțiune. Acțiunea dată se prezintă sub următoarele modalități normative cu caracter alternativ: îndemnul la prostituție; determinarea la prostituție; înlesnirea practicării prostituției; tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o altă persoană. Toate aceste modalități se descriu tranșant. În ce privește subiectul infracțiunii prevăzute la art.220 CP RM, S.Brînză și V.Stati arată că este persoana fizică care a atins vârsta de 16 ani. De asemenea,

¹³ Brînză S. și Stati V. Drept penal. Partea Specială, vol. I. Chișinău: Ed. Tipografia Centrală, 2011. 1062 p.

¹⁴ Ibidem, p.896.

¹⁵ Ibidem, p.896.

¹⁶ Ibidem, p.896.

¹⁷ Ibidem, p.899.

¹⁸ Ibidem, p.900.

studiul este completat cu date empirice din jurisprudența națională, soluționând astfel aspectele problematice din practica judiciară.

Nu putem ignora nici articolul științific elaborat și publicat de către A. Tănase în 2011¹⁹. Deși nu este consacrat în mod direct analizei infracțiunii de proxenetism, lucrarea cuprinde teze cu relevanță practică pentru delimitarea infracțiunii de proxenetism de cea de trafic de ființe umane. Această delimitare vizează stabilirea atât a asemănărilor dintre aceste infracțiuni, cât și a deosebirilor dintre ele. Distincția realizată de A. Tănase, bazată pe contrapunerea fiecărui element al componentelor de infracțiune, contribuie la o delimitare riguroasă și coerentă a celor două incriminări. Printre altele, autorul afirmă: „În cazul infracțiunii prevăzute la art.165 CP RM, obiectul juridic principal îl formează relațiile sociale cu privire la libertatea fizică a persoanei. În opoziție, obiectul juridic special sau, după caz, obiectul juridic principal al infracțiunii de proxenetism îl constituie relațiile sociale cu privire la moralitatea și neaservirea actelor sexuale”²⁰. Această opinie contribuie la fundamentarea argumentelor noastre privind obiectul juridic generic și special al infracțiunii de proxenetism, reprezentând, totodată, un reper teoretic pentru delimitarea infracțiunii prevăzute la art. 220 CP RM de cea prevăzută la art. 165 CP RM. De asemenea, este relevantă următoarea concepție: „Considerăm că, în toate cazurile, infracțiunea de proxenetism are victimă: persoana care este subiectul pasiv în raportul juridic penal de conflict, ce s-a născut ca urmare a săvârșirii infracțiunii prevăzute la art.220 CP RM, și care este subiectul relațiilor sociale reprezentând obiectul acestei infracțiuni. Sub acest aspect, consimțământul victimei de a se prostitua nu-i anulează în niciun fel de împrejurări calitatea de victimă”²¹. O altă explicație cu importanță practică este următoarea: „Nu este posibil concursul ideal între cele două fapte infracționale. Aceeași faptă nu poate să fie simultan constrângere la prostituție și determinare la prostituție. Nu poate făptuitorul să urmărească în raport cu aceeași faptă, concomitent, atât scopul de exploatare sexuală în prostituție, cât și scopul de practicare a prostituției de o altă persoană”²².

Prezintă semnificație pentru studiul nostru și teza de doctor susținută de I. Oancea în 2012 la tema „*Prostituția și proxenetismul (aspecte juridice, criminologice, istorice)*”²³. Lucrarea respectivă se remarcă printr-o abordare complexă și interdisciplinară a fenomenelor prostituției și proxenetismului, analizate din perspectiva lor juridică, criminologică și istorică, ceea ce contribuie la o înțelegere aprofundată a acestor realități sociale. În Capitolul I, autorul examinează cadrul conceptual și evolutiv al prostituției și proxenetismului în șirul abordărilor teoretice. Analiza este făcută de la general la particular. Astfel, autorul definește mai întâi noțiunea de „comportament deviant”, iar ulterior clarifică semnificația noțiunilor de prostituție și proxenetism, precum și evidențiază legătura dintre acestea.

Un spațiu larg este dedicat analizei evoluției abordărilor teoretice cu privire la prostituție și proxenetism, pornind încă de la etapa primitivă. Analizei juridice propriu-zise a proxenetismului și prostituției îi este dedicat Capitolul II, care debutează cu descrierea traseului evoluției acestor fapte în ordinea juridică națională până la etapa respectivă.

¹⁹ Tănase Al. Delimitarea traficului de ființa umană de unele infracțiuni adiacente. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Revista Științifică de Stat din Moldova*, 2011, nr.3(43), p.221-236.

²⁰ Ibidem, p.226.

²¹ Ibidem, p. 227.

²² Ibidem, p.229.

²³ Oancea Iu. *Prostituția și proxenetismul (aspecte juridice, criminologice, istorice)*. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2012.

În continuare, autorul examinează din perspectivă juridică prostituția și proxenetismul. În virtutea celor menționate anterior, reiterăm că nu împărtășim opinia, potrivit căreia „obiectul juridic special al infracțiunii de proxenetism este format din relațiile sociale referitoare la regulile de conviețuire socială, demnitatea persoanei și sănătatea populației, fiindcă proxenetismul contribuie la promovarea practicării prostituției, care la rândul său, pune în pericol valorile sociale menționate”. În continuare, autorul examinează latura obiectivă a infracțiunii de proxenetism, făcând deopotrivă referire și la legislații ale altor state (Codul penal al României și cel al Federației Ruse).

Nu au trecut neobservate propunerile de *lege ferenda* pe care le înaintează Iu. Oancea. Autorul sugerează, printre altele, de a exclude din prevederile alin.(1) art.220 CP al RM acțiunea „de determinare la prostituție” și a include în prevederile alin.(2) al art.220 CP al RM acțiunea „de constrângere la practicarea prostituției”. În ceea ce ne privește, manifestăm rezerve față de această propunere, întrucât există riscul de a genera suprapuneri normative cu art.165 din Codul penal al Republicii Moldova. Nu în ultimul rând, autorul face unele mențiuni cu privire la latura subiectivă și subiectul infracțiunii prevăzute la art.220 CP RM. Secțiuni separate sunt dedicate analizei circumstanțelor agravante ale infracțiunii de proxenetism și delimitării proxenetismului de alte infracțiuni adiacente. Totodată, autorul realizează o analiză comparativă a răspunderii pentru prostituție și proxenetism în legislația altor state. În fine, Capitolul 3 este dedicat analizei criminologice a proxenetismului și prostituției.

Ca o actualizare a tratatului din 2011 este lucrarea didactico-științifică elaborată de S. Brînză și V. Stati în 2015²⁴. Analiza acesteia relevă absența unor inconsecvențe conceptuale între diferitele contribuții, ideile fiind dezvoltate într-o manieră coerentă și progresivă, aspect care oferă un real sprijin celor chemați să aplice legea penală.

Pentru cercetarea noastră importante sunt tezele exprimate în cadrul Secțiunii I „Noțiunea, caracterizarea generală și tipurile infracțiunilor contra sănătății publice și conviețuirii sociale” și al §1 „Proxenetismul” din Secțiunea IV „Infracțiuni care aduc atingere unor relații de conviețuire socială” a Capitolului IX „Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale”. Și în această lucrare autorii realizează o analiză meticuloasă a faptei examinate. Potrivit autorilor, prin „îndemn la prostituție” se are în vedere stimularea interesului unei alte persoane să practice prostituția (de exemplu, prin promisiunea unei vieți ușoare, fără muncă, cu distracții etc.). Îndemnul trebuie să se adreseze unei singure sau mai multor persoane concrete²⁵. În perimetrul de examinare a noțiunii de „determinare la prostituție”, autorii arată just că „nu interesează dacă ideea de practicare a prostituției a fost sugerată victimei de către făptuitor sau de către altă persoană, ori dacă această idee a apărut mai înainte în conștiința victimei. Ceea ce interesează este că făptuitorul, prin activitatea sa, să fi făcut victima să ia hotărârea de a practica prostituția”²⁶. În segmentul de investigare a laturii obiective și laturii subiective a infracțiunii, S.Brînză și V.Stati scot în evidență unele criterii de delimitare a proxenetismului de alte infracțiuni.

Din anul 2015, datează și articolul științific al autorilor S. Brînză și V. Stati²⁷. Intere-

²⁴ Brînză S., Stati V., *Tratat de drept penal. Partea Specială*. Vol. I. Chișinău: Ed. Tipografia Centrală, 2015. 1328 p.

²⁵ Ibidem p. 1178.

²⁶ Ibidem, p.1178.

²⁷ Brînză S., Stati V. Considerații teoretice și practice cu privire la infracțiunile care aduc atingere unor relații de conviețuire socială (art.220-222 CP RM). În: *Revista Studia Universitatis Moldaviae, Seria Științe Sociale*, 2015, nr.11, p.39-54.

sul nostru s-a focusat pe examinarea infracțiunii de proxenetism. Articolul debutează cu unele clarificări conceptuale a noțiunii de conviețuire socială, fiind evidențiat sensul larg și cel restrâns al noțiunii – care se atribuie în Capitolul VIII al Codului penal. În acest sens, se are în vedere „acel mediu social care presupune contacte mai apropiate, directe, frecvente între oameni, a căror perturbare implică o suferință morală, cum sunt contactele care implică bună-cuviința și respect reciproc, moralitate publică și atitudine grijulie față de patrimoniul natural și cultural”²⁸.

În continuare, autorii supun cercetării: latura obiectivă, latura subiectivă, subiectul, precum și circumstanțele agravante ale infracțiunii de proxenetism. Meritorie este următoarea observație: „Esențial este că prostituția presupune întreținerea de acte sexuale (raporturi sexuale, acte de homosexualitate sau de satisfacere a poftei sexuale în forme perverse) cu acele persoane care beneficiază de serviciile prostituatei. Prostituția nu poate presupune, de exemplu, prestarea serviciilor de masaj erotic. Or, de felul său, o asemenea activitate nu constituie un act sexual. De asemenea, prostituția nu poate presupune prestarea de servicii sexuale on-line. Aceasta întrucât o astfel de activitate nu presupune întreținerea de acte sexuale cu persoanele care beneficiază de serviciile prostituatei. Ea poate presupune practicarea de acte sexuale cu sine însăși (de exemplu, auto masturbăția) sau cu alte persoane care prestează servicii sexuale on-line. Însă, într-o asemenea ipoteză, nu vom fi în prezența prostituției.”²⁹

Ideile noastre au fost consolidate și de opiniile exprimate de S. Brînză în articolele științifice dedicate clarificării noțiunii de prostituție publicate în 2015³⁰ și 2016³¹. În special, comportă relevanță următoarele concluzii ale autorului: „prostituția este doar una din formele activităților sexuale care presupun exploatare sau nu”³²; „prostituția nu poate presupune prestarea de servicii sexuale on-line. Aceasta întrucât prestarea de servicii sexuale on-line nu presupune practicarea de acte sexuale cu persoanele care beneficiază de serviciile prostituatei. Prestarea unor asemenea servicii nu implică contactul direct al corpului prostituatei cu corpul celui care beneficiază de serviciile acesteia”³³; „prostituție poate fi considerată doar fapta care îndeplinește următoarele condiții: 1) constă în practicarea de acte sexuale cu diferite persoane care beneficiază de serviciile prostituatei; 2) scopul practicării de acte sexuale cu astfel de persoane constă în procurarea mijloacelor de existență sau a principalelor mijloace de existență”³⁴; 3) art.220 CP RM nu poate fi aplicat în cazul indemnului sau determinării la prestarea serviciilor sexuale on-line ori al înlesnirii prestării unor astfel de servicii, ori al tragerii de foloase de pe urma prestării

²⁸ Ibidem, p.39.

²⁹ Brînză S., Stati V. Considerații teoretice și practice cu privire la infracțiunile care aduc atingere unor relații de conviețuire socială (art.220-222 CP RM). În: Revista Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe Sociale, 2015, nr.11, p.41.

³⁰ Brînză S. Reflecții cu privire la necesitatea definirii legislative a noțiunii de prostituție. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr.8, p.2-9; Brînză S. Definirea noțiunii de prostituție în dreptul penal: unele conotații practice. În: Materialele Conferinței Științifice „Integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău, 10-11 noiembrie 2015, p.6-8.

³¹ Brînză S. Din nou despre interpretarea noțiunii de prostituție în practica judiciară a Republicii Moldova. În: Revista Națională de Drept, 2016, nr.6, p.2-9.

³² Brînză S. Reflecții cu privire la necesitatea definirii legislative a noțiunii de prostituție. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr.8, p.3.

³³ Brînză S. Din nou despre interpretarea noțiunii de prostituție în practica judiciară a Republicii Moldova. În: Revista Națională de Drept, 2016, nr.6, p.6.

³⁴ Brînză S. Reflecții cu privire la necesitatea definirii legislative a noțiunii de prostituție. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr. 8, p.7.

serviciilor sexuale on-line de către o altă persoană³⁵; 4) „prostituția presupune practicarea de acte sexuale nu cu oricare persoane diferite. Ea presupune practicarea de acte sexuale doar cu acele persoane diferite care beneficiază de serviciile prostituatei³⁶”; 5) în cazul în care jurisprudența nu este constantă și uniformă, instanțele judecătorești ar trebui să apeleze la doctrina juridică în materie³⁷. Aceste interpretări își găsesc expresie în Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova de inadmisibilitate a sesizărilor nr. 173g/2017 și nr. 37g/2018³⁸. Prin urmare, Curtea a subliniat că prin „prostituție” se înțelege practicarea de acte sexuale cu diferite persoane care beneficiază de serviciile prostituatei, aceasta urmărind să-și procure, pe o asemenea cale, mijloace de existență sau principalele mijloace de existență. O asemenea conotație se pretează sensului comun al termenului. În același timp, există un consens științific că prostituția nu poate presupune prestarea de servicii sexuale *on-line*. Aceasta pentru că prestarea de servicii sexuale *on-line* nu implică practicarea de acte sexuale cu persoanele care beneficiază de serviciile prostituatei. Prestarea unor asemenea servicii nu implică contactul direct al corpului persoanei cu corpul celui care beneficiază de serviciile acesteia. Altfel spus, din moment ce lipsește un contact fizic, asemenea acțiuni, i.e. prestarea serviciilor sexuale *on-line*, nu intră sub incidența noțiunii de „prostituție”, ci a celei de „pornografie”.

Punct de reflecție pentru studiul nostru o constituie și propunerea de *lege ferenda*: completarea capitolului XIII din partea generală a Codului penal cu articolul 134¹⁴: „Prin prostituție se înțelege practicarea de acte sexuale cu diferite persoane care beneficiază de serviciile prostituatei, aceasta urmărind să-și procure, pe o asemenea cale, mijloace de existență sau principalele mijloace de existență”³⁹.

Cercetarea materialelor privind răspunderea penală pentru proxenetism o vom continua cu lucrarea semnată de R. Cojocar și A. Cazacicov în 2016⁴⁰. În aceasta se enunță, pe bună dreptate, că latura obiectivă a proxenetismului se realizează prin forma unei pluralități de acțiuni alternative, care constau în îndemnul sau determinarea la prostituție ori înlesnirea practicării prostituției, ori tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o altă persoană. Pentru existența componentei de infracțiune este suficientă săvârșirea uneia dintre aceste acțiuni⁴¹. Autorii clarifică deopotrivă semnificația noțiunilor „îndemn la prostituție”; „determinare la prostituție”; „înlesnirea practicării prostituției”; „tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției”⁴². Nu pot fi neglijate nici abordările pe care le fac autorii pe marginea delimitării proxenetismului de traficul de ființe umane. Prezintă relevanță și următoarele idei ale autorilor⁴³: „Este posibil ca făptuitorul să realizeze mai mul-

³⁵ Ibidem, p.7.

³⁶ Ibidem, p.4

³⁷ Brînza S. Din nou despre interpretarea noțiunii de prostituție în practica judiciară a Republicii Moldova. În: Revista Națională de Drept, 2016, p.7.

³⁸ Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.36 din 19.04.2018 de inadmisibilitate a sesizărilor nr. 173g/2017 și nr. 37g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 220 din Codul penal și a articolului 89 din Codul contravențional (proxenetismul și practicarea prostituției). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 195-209.

³⁹ Brînza S. Din nou despre interpretarea noțiunii de prostituție în practica judiciară a Republicii Moldova. În: Revista Națională de Drept, 2016, p.7-8.

⁴⁰ Cojocar R., Cazacicov A. Latura obiectivă a infracțiunii de proxenetism – conținut și caracterizare. În: Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI RM: științe juridice, 2016, nr.XVI (1), p.16-21.

⁴¹ Ibidem, p.14.

⁴² Ibidem, p.14-15.

⁴³ Ibidem p.15-16.

te dintre acțiunile incriminate la art. 220 CP. Atunci când se acționează cu o singură intenție, se va identifica o singură infracțiune, iar atunci când intențiile sunt diferite, activitatea infracțională urmează a fi calificată după regulile concursului de infracțiuni. În acest caz proxenetismul îmbracă forma unei unități legale de infracțiune, și anume infracțiune unică cu acțiuni alternative. De asemenea, infracțiunea de proxenetism poate îmbrăca forma unei unități legale prelungite de infracțiune (infracțiune unică prelungită), caz în care fapta se va consuma din momentul realizării ultimei acțiuni infracționale”.

La acest subiect, prezintă relevanță unele idei enunțate în publicația din 2018 a lui A. Tăbârță⁴⁴. Autorul vorbește în această lucrare despre delimitarea infracțiunii de proxenetism de alte infracțiuni conexe. Nu poate fi trecută cu vederea afirmația conform căreia „spre deosebire de normele penale conexe, în cazul infracțiunii de proxenetism, voința victimei de a se prostitua nu cunoaște o influență de natură să o altereze. Iar în cazul infracțiunilor prevăzute la art.165 și lit.a)-c) și f) alin.(2) art.206, se atestă o viciere a consimțământului, posibil și lipsa acestuia”⁴⁵. Este consemnabilă și opinia, potrivit căreia nu este posibil concursul ideal dintre determinarea la prostituție și constrângerea la prostituție: în cazul constrângerii la prostituție, victima nu poate să-și dirijeze acțiunile, fiind nevoită să urmeze voința făptuitorului, iar în cazul determinării la prostituție, victima are o alternativă, având de ales între a urma voința făptuitorului și a nu se conforma acesteia⁴⁶.

În același spectru de publicații se înscrie și articolul științific publicat de S. Copețchi în 2019⁴⁷. Mai exact, în respectiva lucrare, autorul se referă la același segment de delimitare a proxenetismului de alte infracțiuni conexe (traficul de copii). Autorul formulează un răspuns clar la întrebarea „când consimțământul unui minor de a practica prostituția trebuie considerat valabil exprimat (neviciat) și când acesta este viciat? S. Copețchi arată justificat că răspunsul la această întrebare se desprinde interpretând sistemic dispozițiile art.220, 206 și 174 CP RM. Din prevederile acestor norme, dar, în special, ale celor consemnate la art.174 CP RM, deducem că, începând cu vârsta de 16 ani, minorul posedă libertatea de a întreține un raport sexual fără ca celălalt partener să fie tras la răspundere penală. Drept consecință, minorul ce a atins vârsta de 16 ani poate practica benevol prostituția, consimțământul acestuia de a întreține un raport sexual nefiind viciat. Așadar, un minor la o asemenea vârstă poate fi victimă a infracțiunii de proxenetism⁴⁸. Comportă interes și precizarea pe care o face autorul în legătură cu ipoteza în care, în pofida faptului posedării libertății de a intra în relații sexuale de către minorul ce a atins vârsta de 16 ani, cele comise vor fi apreciate ca trafic de copii, dacă foloasele trase de pe urma practicării prostituției vor fi însușite în totalitate sau în cea mai mare parte de către făptuitor⁴⁹. Ținem să specificăm că, actualmente, în condițiile art.208⁵ CP RM (introdus prin Legea nr.5 din 12.02.2026 pentru modificarea unor acte normative – prevenirea și combaterea exploatării sexuale și abuzurilor sexuale comise asupra copiilor) este prevăzută răspunderea penală pentru determinarea sau constrângerea copilului la practicarea prostituției

⁴⁴ Tăbârță A. Delimitarea infracțiunii de proxenetism de alte infracțiuni conexe. În: Materialele Conferinței științifice „Integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău, 8-9 noiembrie 2018. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/235-239_3.pdf (accesat: 10.03.2026).

⁴⁵ Ibidem p.236.

⁴⁶ Ibidem p.237-238.

⁴⁷ Copețchi S. Unele probleme în delimitarea traficului de copii de proxenetism. În: Materialele Conferinței „Integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău, 7-8 noiembrie 2019, p.170-174.

⁴⁸ Ibidem, p.173.

⁴⁹ Ibidem, p.173.

(dacă fapta nu întrunește elementele traficului de copii). Sub incidența acestei reglementări, nu cad însă modalitățile de îndemn la prostituție, de înlesnire a practicării prostituției de către un minor ori de tragere de foloase de pe urma practicării prostituției de către un minor – circumstanțe în care este aplicabil art.220 CP RM.

În cele ce urmează vom acorda atenție articolului științific, publicat de V. Stati și Gh. Reniță în 2019⁵⁰. Materialul analizat se remarcă printr-o solidă fundamentare jurisprudențială, autorii plasând în centrul demersului științific examinarea practicii judiciare, ceea ce conferă studiului un caracter aplicativ și o relevanță practică sporită. Lucrarea evidențiază existența unor orientări judiciare divergente, instanțele neadoptând o poziție unitară în ceea ce privește delimitarea dintre prostituție și pornografie. Diferențele constatate sunt de esență, afectând previzibilitatea aplicării legii penale și ridicând probleme din perspectiva principiului legalității incriminării. Un element important al articolului îl constituie raportarea constantă la standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului, la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții Constituționale a RM. Autorii argumentează că lipsa unei interpretări judiciare coerente poate afecta securitatea juridică și pune în discuție respectarea drepturilor persoanei incriminate. Pe lângă analiza jurisprudențială, articolul formulează propuneri de *lege ferenda*, menite să armonizeze legislația națională cu exigențele constituționale și cu consensul european. Astfel, autorii recomandă redefinirea noțiunii de prostituție în sensul practicării activității sexuale cu diferite persoane, în vederea obținerii mijloacelor de existență sau a unei surse principale de trai, indiferent de sexul persoanei care practică prostituția. Totodată, se propune modificarea textului art. 89 CC RM, în vederea clarificării sferei de aplicare a normei și readucerii acesteia în parametrii constituționalității, cu impact implicit asupra art. 220 CP RM. Prin urmare, contribuția științifică a articolului constă nu doar în identificarea divergențelor jurisprudențiale, ci și în formularea unor repere interpretative menite să favorizeze uniformizarea practicii judiciare și consolidarea aplicării principiului legalității în materie penală.

Analiza doctrinară a materialelor științifice la tema răspunderii penale pentru proxenetism, publicate în Republica Moldova, continuă cu un grup de articole semnate de D. Hamâc⁵¹. În publicațiile sale, autoarea este preocupată prioritar de analiza juridico-penală a proxenetismului și abordarea contravenției de practicare a prostituției. Printre altele, D.

⁵⁰ Stati V., Reniță Gh. Controversies traced out in the definition of prostitution in the Moldovan legislation. În: Tribuna Juridică, vol. 9, nr. 2, 2019, p.402-435.

⁵¹ Hamâc D. Aspecte comparative ale victimelor infracțiunilor de proxenetism și de trafic de ființe umane. În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău, 7-8 noiembrie 2019, p.256-258; Hamâc D. Analiza laturii obiective a infracțiunii de proxenetism. În: Materialele Conferinței „Realități și perspective ale învățământului juridic național”, Chișinău, Moldova, 1-2 octombrie 2019, p. 250-252; Hamâc D. Reflecții asupra fenomenului prostituției și proxenetismului. În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău, 10-11 noiembrie 2020; Hamâc D. Latura subiectivă a infracțiunii de proxenetism. În: Revista Studia Universitatis Moldaviae, 2020, nr.8 (138), p.195-197; Hamâc D. Sinteza problematicei incriminării infracțiunii de proxenetism. În: Materialele Conferinței Științifice internaționale „Infracțiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie”, Chișinău, p.417-421; Hamâc D. Hărțuirea sexuală – punct comun al contravenției de practicare a prostituției și al infracțiunii de proxenetism. În: Materialele Conferinței Științifice internaționale „Prevenirea hărțuirii: realitate și soluții legislative”, Chișinău, Moldova, 26-27 noiembrie 2021, p. 21-25; Hamâc D. Motivul practicării infracțiunii de proxenetism. În: Materialele Conferinței științifice Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, USM, 10-11 noiembrie 2021, p.64-66; Hamâc D. Proxenetismul și tangența acestuia cu unele contravenții. În: Conferința „Integrare prin cercetare și inovare”. Chișinău, Moldova, 10-11 noiembrie 2022, p.72-74.

Hamâc reiterează cele afirmate de S. Brînza și V. Stati în publicațiile lor din 2011⁵² și 2015⁵³, și anume că nu pot fi considerate compatibile noțiunile „determinarea la prostituție” (utilizată la art.220 CP RM) și „constrângere la prostituție” (care se are în vedere în art.165 CP RM). Nu este posibil concursul ideal dintre determinarea la prostituție și constrângerea la prostituție: în cazul constrângerii la prostituție, victima nu poate să-și dirijeze acțiunile, fiind nevoită să urmeze voința făptuitorului⁵⁴. Totuși, într-o altă publicație a autoarei atestăm o confuzie *vis-à-vis* de delimitarea proxenetismului de traficul de ființe umane. Astfel, se spune că „în comparație cu infracțiunile prevăzute la art.165 și 206 CP RM, în cazul infracțiunii de proxenetism victimele nu și-au dat consimțământul și nu a fost alegerea lor personală de a practica prostituția; or, faptele descrise în articolele menționate sunt realizate prin constrângere și nicidecum prin determinare, astfel nu întrunesc elementele infracțiunii de proxenetism”⁵⁵. Din cele expuse, apare o inconsecvență doctrinară în poziția autoarei, care necesită o clarificare conceptuală. Pe de o parte, D. Hamâc susține corect imposibilitatea compatibilității dintre determinarea la prostituție (art. 220 CP RM) și constrângerea la prostituție (art. 165 CP RM), subliniind că în ipoteza constrângerii voința victimei este suprimată. Pe de altă parte, afirmația potrivit căreia, în cazul proxenetismului, „victimele nu și-au dat consimțământul și nu a fost alegerea lor personală de a practica prostituția” poate conduce la concluzia existenței constrângerii, ceea ce ar plasa fapta în sfera traficului de ființe umane. Totuși, proxenetismul presupune existența unui consimțământ al victimei de a practica prostituția, chiar dacă acest consimțământ este obținut prin influențare, persuasiune, promisiuni, dar nu prin constrângere. În caz contrar, dacă voința victimei este anihilată prin constrângere, ne aflăm în prezența infracțiunilor prevăzute la art. 165 sau, după caz, la art. 206 CP RM, și nu a proxenetismului.

O atenție particulară este dedicată motivului infracțiunii de proxenetism. Printre altele, D. Hamâc stabilește că „motivul primar al făptuitorului, în cazul infracțiunii de proxenetism, este cel de a-și spori pragmatismul patrimonial, prin a obține un beneficiu financiar”. De asemenea, în calitate de motiv al infracțiunii apare „dorința de a-și umili persoana cu care conviețuiește, obligând-o să se prostitueze, dar totuși ulterior ca rezultat proxenetul oricum va primi favoruri financiare în urma prostituării victimei”. Tangențial, autoarea se referă la motivele care determină o persoană să se prostitueze: „Un motiv pentru care persoanele ajung a fi parte a fenomenului de proxenetism poate fi dragostea. Adesea proxenetii le impun să se prostitueze pe partenerii lor de viață”⁵⁶. În context, ținem să precizăm că, deși interesul material se atestă ca fiind cel mai frecvent motiv al proxenetismului, alte motive – precum invidia, ura sau dorința de a înjosi victima – pot constitui, în anumite situații, motive primare, fără a fi în mod obligatoriu subsecvente interesului material.

⁵² Brînza S., Stati V. Drept penal. Partea Specială, vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011, p.899.

⁵³ Brînza S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. I. Ed. Tipografia Centrală, Chișinău, 2015. ISBN 978-9975-53-469-7, p.1180.

⁵⁴ Hamâc D. Sinteza problematicei incriminării infracțiunii de proxenetism. În: Materialele Conferinței Științifice internaționale „Infracțiunea – Răspunderea penală – Pedeapsa. Drept și Criminologie”, Chișinău, p.419.

⁵⁵ Hamâc D. Latura subiectivă a infracțiunii de proxenetism. În: Revista Studia Universitatis Moldaviae, 2020, nr.8 (138), p.195.

⁵⁶ Hamâc D. Motivul practicării infracțiunii de proxenetism. În: Materialele Conferinței științifice Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, USM, 10-11 noiembrie 2021, p.65.

Din 2022 datează o lucrare elaborată de către D. Furculiță⁵⁷. În studiul menționat, el analizează unele aspecte controversate privind infracțiunea de proxenetism și formulează soluții în vederea remedierii acestora. Sub aspectul delimitării infracțiunii de proxenetism de cea de traficul de ființe umane, autorul arată justificat că „în cazul proxenetismului, făptuitorul trage foloase, dar paralel și persoana ce practică prostituția își însușește o parte din beneficii. În situația traficului de ființe umane, întreaga activitate are ca scop exclusiv exploatarea victimei, adică beneficiul obținut este asimilat în întregime sau într-o proporție mai mare către traficanți”⁵⁸. Nu putem subscrie însă următoarei poziții: „În condițiile reale, considerăm că infracțiunea de proxenetism are ca subiect victimă, însă doar în condițiile în care aceasta este săvârșită în concurs cu alte infracțiuni ce cauzează persoanei care practică prostituția un prejudiciu material sau moral considerabil”⁵⁹. Astfel, chiar Curtea Constituțională a Republicii Moldova a arătat în jurisprudența sa că „în cazul infracțiunii de proxenetism, tocmai persoana care este convinsă să practice prostituția are calitatea de victimă a infracțiunii prevăzute la articolul 220 CP RM”⁶⁰. Altfel spus, existența calității de victimă în cazul infracțiunii de proxenetism nu este condiționată de săvârșirea concomitentă a altor infracțiuni care să producă un prejudiciu material sau moral, ci decurge din însăși natura juridică a faptei incriminate.

Încheiem analiza materialelor științifice privind răspunderea penală pentru proxenetism, publicate în Republica Moldova, cu un articol apărut în anul 2023, semnat de V. Stati și D. Furculiță⁶¹. Deși obiectul principal al studiului nu vizează direct infracțiunea de proxenetism, ci infracțiunea prevăzută la art. 220¹ CP RM, sub denumirea marginală de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online, contribuția autorilor prezintă relevanță în contextul analizei de față. Interesul acestei publicații rezidă în abordarea unei noi forme de manifestare a fenomenului infracțional în mediul online, precum și în delimitarea acestei incriminări de proxenetism. Trebuie de notat că modalitățile normative ale faptei prejudiciabile înscrise la art.220¹ CP RM, și anume „îndemnul”, „determinarea” și „înlesnirea” comportă o semnificație similară celor specificate la art.220 CP RM.

4. CONCLUZII.

În rezultatul acestui studiu, se poate formula concluzia că în fondul doctrinar național există un șir de lucrări științifice dedicate infracțiunii de proxenetism. Printre autorii autohtoni care au efectuat studii juridico-penale în domeniul răspunderii penale pentru proxenetism se numără: V. Berliba, S. Brînză, A. Cazaciov, R. Cojocar, Gh. Gladchi, I. Oancea, V. Stati ș.a. În urma analizei lucrărilor științifice ale doctrinarilor din Republica Moldova, am constatat că, deși există contribuții relevante consacrate infracțiunii de proxenetism, nivelul de elaborare a concepției științifice privind răspunderea penală pentru

⁵⁷ Furculiță D. Infracțiunea de proxenetism: controverse, soluții, perspective. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/217-219_15.pdf

⁵⁸ Ibidem, p.219.

⁵⁹ Ibidem, p.219.

⁶⁰ Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 49 din 31 mai 2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 62g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 220 din Codul penal (proxenetismul). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2018, nr. 285-294.

⁶¹ Brînză S., Stati V. Streaming-ul online, ca expresie a sexualității digitale, în vizorul legii penale a Republicii Moldova. În: Revista Studia Universitatis Moldaviae, 2023, nr. 8(168), p.128-137. Disponibil: https://social.studiamsu.md/wp-content/uploads/2023/12/17_Stati_Furculita_Guzun.pdf

această faptă nu poate fi apreciat ca fiind unul avansat. Studiile existente tratează, de regulă, anumite aspecte izolate ale incriminării, fără a oferi o viziune sistemică asupra conținutului normativ al art.220 CP RM. Prin urmare, considerăm că se impune completarea cadrului științific existent prin elaborarea unei baze teoretice complexe, care să fundamenteze și să clarifice *in toto* interpretarea dispozițiilor art.220 CP RM. O asemenea fundamentare ar permite sistematizarea pozițiilor doctrinare și uniformizarea practicii de aplicare a normei penale, prin stabilirea unor repere interpretative clare și coerente.

BIBLIOGRAFIE

BIBLIOGRAPHY

- Brînză S. și alții. Drept penal. Partea Specială. Vol. II. Chișinău: Ed. Cartier, 2005. 804 p.
- Barbăneagră A. și alții. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu (Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale). Chișinău: Ed. Sarmis, 2009. 860 p.
- Гырла Л.Г. и Табарча Ю.М. Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная, том I., Кишинэу: Cartdidact, 2010. 712 p.
- Gladchi Gh., Oancea I. Răspunderea pentru prostituție și proxenetism în legislația țărilor străine. În: Revista Națională de Drept, 2010, nr.5-6, p.56-61.
- Brînză S. și Stati V. Drept penal. Partea Specială, vol. I. Chișinău: Ed. Tipografia Centrală, 2011. 1062 p.
- Tănase Al. Delimitarea traficului de ființa umane de unele infracțiuni adiacente. În: Studia Universitatis. Revista Științifică de Stat din Moldova, 2011, nr.3(43).
- Oancea Iu. Prostituția și proxenetismul (aspecte juridice, criminologice, istorice). Teză de doctor în drept. Chișinău, 2012.
- Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. I. Chișinău: Ed. Tipografia Centrală, 2015. 1328 p.
- Brînză S., Stati V. Considerații teoretice și practice cu privire la infracțiunile care aduc atingere unor relații de conviețuire socială (art.220-222 CP RM). În: Revista Studia Universitatis Moldaviae, Seria Științe Sociale, 2015, nr.11, p.39-54.
- Brînză S. Reflecții cu privire la necesitatea definirii legislative a noțiunii de prostituție. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr.8, p.2-9.
- Brînză S. Definirea noțiunii de prostituție în dreptul penal: unele conotații practice. În: Materialele Conferinței Științifice „Integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău, 10-11 noiembrie 2015, p.6-8.
- Brînză S. Din nou despre interpretarea noțiunii de prostituție în practica judiciară a Republicii Moldova. În: Revista Națională de Drept, 2016, nr.6, p.2-9.
- Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.36 din 19.04.2018 de inadmisibilitate a sesizărilor nr. 173g/2017 și nr. 37g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 220 din Codul penal și a articolului 89 din Codul contravențional (proxenetismul și practicarea prostituției). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 195-209.
- Cojocaru R., Cazacicov A. Latura obiectivă a infracțiunii de proxenetism – conținut și caracterizare. În: Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI RM: științe juridice, 2016, nr.XVI (1), p.16-21.
- Tăbîrță A. Delimitarea infracțiunii de proxenetism de alte infracțiuni conexe. În: Materialele Conferinței Științifice „Integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău, 8-9 no-

- ieembrie 2018. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/235-239_3.pdf
- Copețchi S. Unele probleme în delimitarea traficului de copii de proxenetism. În: Materialele Conferinței „Integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău, 7-8 noiembrie 2019, p.170-174.
- Stati V., Reniță Gh. Controversies traced out in the definition of prostitution in the Moldovan legislation. În: Tribuna Juridică, vol. 9, nr. 2, iunie 2019, p.402-435.
- Hamâc D. Aspecte comparative ale victimelor infracțiunilor de proxenetism și de trafic de ființe umane. În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău, 7-8 noiembrie 2019, p.256-258.
- Hamâc D. Analiza laturii obiective a infracțiunii de proxenetism. În: Materialele Conferinței „Realități și perspective ale învățământului juridic național”, Chișinău, Moldova, 1-2 octombrie 2019, p. 250-252.
- Hamâc D. Reflecții asupra fenomenului prostituției și proxenetismului. În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău, 10-11 noiembrie 2020.
- Hamâc D. Latura subiectivă a infracțiunii de proxenetism. În: Revista Studia Universitatis Moldaviae, 2020, nr.8 (138), p.195-197.
- Hamâc D. Sinteza problematicei incriminării infracțiunii de proxenetism. În: Materialele Conferinței Științifice internaționale „Infracțiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie”, Chișinău, p.417-421.
- Hamâc D. Hărțuirea sexuală – punct comun al contravenției de practicare a prostituției și al infracțiunii de proxenetism. În: Materialele Conferinței Științifice internaționale „Prevenirea hărțuirii: realitate și soluții legislative”, Chișinău, Moldova, 26-27 noiembrie 2021, p. 21-25.
- Hamâc D. Motivul practicării infracțiunii de proxenetism. În: Materialele Conferinței științifice Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, USM, 10-11 noiembrie 2021, p.64-66.
- Hamâc D. Proxenetismul și tangența acestuia cu unele contravenții. În: Conferința „Integrare prin cercetare și inovare”. Chișinău, Moldova, 10-11 noiembrie 2022, p.72-74.
- Furculița D. Infracțiunea de proxenetism: controverse, soluții, perspective. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/217-219_15.pdf (accesat: 10.03.2026).
- Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 49 din 31 mai 2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 62g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 220 din Codul penal (proxenetismul). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2018, nr. 285-294.
- Brînza S., Stati V. Streaming-ul online, ca expresie a sexualității digitale, în vizorul legii penale a Republicii Moldova. În: Revista Studia Universitatis Moldaviae, 2023, nr. 8(168), p.128-137. Disponibil: https://social.studiamsu.md/wp-content/uploads/2023/12/17_Stati_Furculita_Guzun.pdf (accesat: 10.03.2026).